

міждержавні зв'язки. В результаті відносини між сусідніми прикордонними регіонами, що входять до складу різних держав, стали набирати значення, однак одночасно ставиться під питання прерогативи їх Центрів. Відповідні явища помітні не тільки у великих територіальних державах, зокрема у Росії, Канаді чи США. Ці тенденції почали поширюватися і у порівняно невеликих країнах Західної Європи. У найбільш передовій формі відповідний процес вже можна спостерігати у Європейському Союзі. Не випадково у межах Європейського Союзу вже протягом кількох років йде суперечка, яким йому бути: Союзом держав чи Союзом регіонів?

Разом з тим, рух у цьому напрямі відбувається і на інших континентах. Отже, в результаті глобалізації протиріччя не усуваються, а лише на певний час втрачають свою інтенсивність, переносячись на більш високий, глобальний рівень. Цю обставину слід враховувати під час подальшого обговорення стратегії політики національних держав.

Список використаної літератури

1. Котенко Н. В., Карпенко С. Г. Неурядові організації: поняття, види та джерела фінансування в умовах сталого розвитку // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – № 3, 2014. – С. 71–81.

Лебедь Д. О., студентка 2 курсу,
спеціальність «Політологія»,
Юридичний інститут
КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
Ніколаєва Т. М.
кандидат історичних наук, доцент,
професор кафедри політичних технологій,
КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,

ВОЛОНТЕРСТВО ТА БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ГРОМАДСЬКА ІНІЦІАТИВА

Громадська ініціатива, благодійність та волонтерство набирають великої потужності по всьому світу і насамперед в Україні. Українське суспільство прагне вирішити питання здатності людей до самостійного об'єднання з метою

участі у житті держави. Процесу самоорганізації громадян та подолання наслідків посткомуністичного розвитку посприяли події в Україні. А саме: Помаранчева революція, Революція гідності і звісно російська агресія на Україну – сприяють політичній самоорганізації громадянського суспільства. Факти та рівень самоорганізації населення, які мали місце від самого початку протистояння на Майдані, та процеси, що почали масово та активно відбуватися в середовищі громадянського суспільства, науковці та експерти почали ідентифікувати переважно як народження громадянського суспільства в сучасній Україні, а також – як народження української політичної нації[1]. Прикладом громадянської ініціативи за верховенство права, було створення групою громадських активістів наприкінці 2013 р. в період Революції гідності, «Євромайдану», що і після революції поширював принципи правової держави та громадянського суспільства серед населення України.

Аналізуючи поняття громадянської ініціативи з точки зору політологічного підходу, вбачаємо це як вияв здатності громадян за допомогою самоорганізації та колективних дій самостійно вирішувати актуальні питання суспільних відносин. Цей процес можна розглядати як спосіб спільного управління (*collaborative governance*), що пов'язаний із виробленням консенсусно орієнтованих рішень усіма зацікавленими сторонами за ініціативної підтримки з боку органів влади [2]. В наш час він набуває достатньо широкого використання у політичній практиці, як саме: громадських організацій, так і у окремих ініціативних груп свідомих громадян, що є неформальними об'єднаннями, які створюються для розв'язання важливих проблем. Громадянські ініціативи часто ототожнюють з місцевими ініціативами, технологія реалізації яких закріплюється статутами та окремими положеннями. Особливістю місцевих ініціатив є можливість їхнього активного використання як форми безпосереднього зв'язку органів влади і громадських інститутів для роз'яснення позиції чи дій влади.

Для волонтерських цілей найкраще підходять такі форми юридичних осіб як благодійна організація або громадське об'єднання. Основна різниця між цими

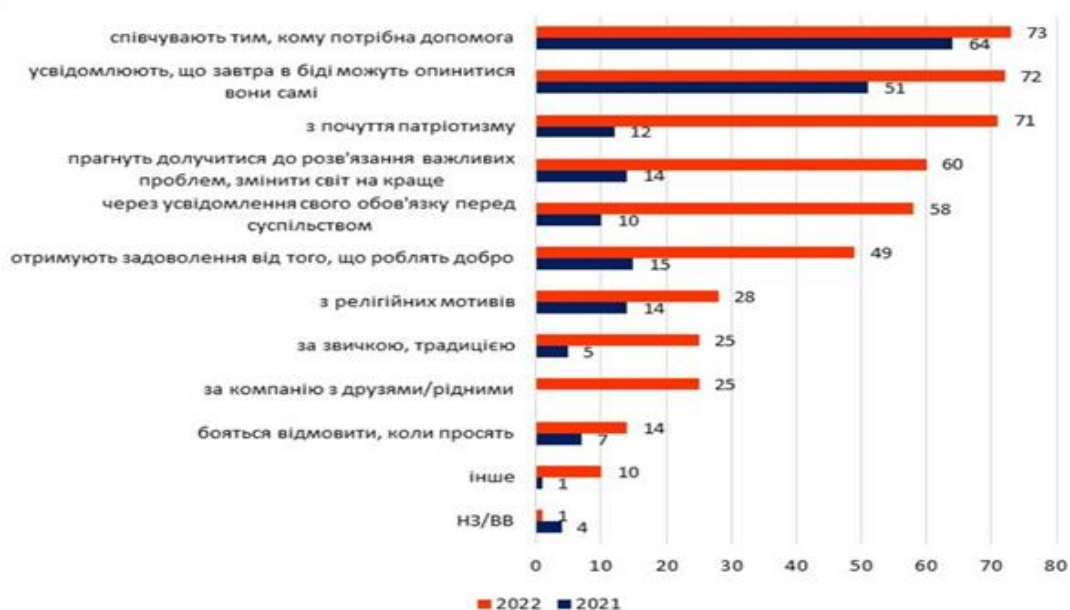
формами — мета. Громадське об'єднання створюють для захисту прав і свобод, задоволення суспільних інтересів, для вирішення певних питань. Благодійна організація — для благодійної діяльності. Діяльність організацій регулюється законами «Про благодійну діяльність» і «Про громадські об'єднання». У благодійній організації може бути один засновник і більше, у ГО — від двох і більше. В обох організаціях можливо отримати статус неприбутковості. Варто зазначити, що благодійність має бути не основною метою ГО, а лише одним із додаткових напрямів діяльності. Щоб мати право збирати кошти на потреби ЗСУ та закуповувати для наших бійців бронезилети, каски чи тепловізори, в статуті БО має бути прямо прописана сфера благодійної діяльності як «сприяння обороноздатності та мобілізаційній готовності країни, захисту населення у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу» [3].

Протягом часу від 24 лютого 2022 року, благодійність стала невід'ємною частиною життя більшості українців. Французьке слово *volontaire* («волонтер») походить від латинського *voluntarius* («добровільний»), тобто – це людина, яка добровільно надає безоплатну допомогу тим, хто потребує підтримки та соціального захисту. Таким чином, волонтерами стають не з метою матеріальної зацікавленості, а заради добровільної допомоги іншим, коли допомагаючи іншим людина дарує свій час, вміння та кошти. Але разом з тим волонтер отримує важливе: знання, досвід, коло соратників, нові знайомства. Сьогодні волонтери – активісти громадської ініціативи у фокусі уваги суспільства. У стрічках новин, у різноманітному форматі випуску програмах на телеканалах, у соціальних мережах і органах державної влади, в реабілітаційних центрах і на передовій. Тобто, добровольча активна робота окремих громадян для допомоги армії, переселенцям, людям з малим забезпеченням, біженцям, дітям, які страждають на захворювання і також добровольцям у національному супротиві, перевезенням гуманітарної допомоги з інших країн, вивіз громадян з небезпечних місць, пошук зниклих людей; боротьба іноземних громадян у Інтернаціональному легіоні спільно з ЗСУ проти російської агресії – це і є волонтерський рух, як прояв громадянської ініціативи у практичному його

втіленні. Найбільш відомі організації, що займаються волонтерством на теренах України: «Червоний хрест»; «Повернись живим»; «Волонтерська сотня»; «Крила Феніксу»; «Народний проект»; «Армія SOS»; «Миротворці України»; Всеукраїнський фонд «Територія Добра»; «Народний тил»; «ДемАльянс допомоги»; «Волонтери без кордонів»...

Український народ вкладає свої власні кошти і сили на забезпечення армії усім необхідним. Важливо, щоб допомога доходила до споживача. Згідно Закону України «Про внесення змін до Закону України "Про волонтерську діяльність" щодо підтримки волонтерської діяльності» від 15.08.2022, держава регламентує сприяння та забезпечення органами виконавчої влади, нормативно-правовими актами діяльність волонтерських організацій. Даний закон намагається врегулювати правові моменти діяльності волонтерських організацій.

Дослідження Zagory Foundation спільно з агенцією «Соціоінформ» провели кількісне дослідження «Благодійність у часи війни». Дані збиралися впродовж червня-липня 2022 року методом телефонного інтерв'ю. Розмір вибірки – 1605 осіб. Аналогічне опитування проводилося в 2021 році. Так, саме в період після 24 лютого 2022 року, 86% українців стали благодійниками (на 19% більше, ніж у 2021 році), а 33% долучилися до волонтерства. [4].

Що мотивує українців здійснювати благодійні вчинки?

На даний час, багато благодійних організацій, які безкорисно допомагають, наприклад: «Veteran Hub» - це українська організація в яку можна звернутися ветерану або військовослужбовцю за психологічною підтримкою та послугами в багатьох регіонах України, також вони створюють забір донорської крові [5]; «Бучанська спілка ветеранів війни - учасників бойових дій АТО та їх сімей» - благодійна організація, що допомагає людям свого міста та іншим, які зазнали окупації, збирають нашим військовим амуніцію і продукти на фронт. Також, слід відзначити ще одну організацію тільки вже міжнародного руху, а саме, «Червоний Хрест» – це команда добровольців з різних куточків країн, які бажають допомогти у здійсненні гуманітарних місій під час надзвичайних ситуацій та війні. Хоч не завжди вони мають можливість в умовах воєнних дій здійснити свою місію (випадок з українськими військовополоненими в Оленівці).

Після початку повномасштабної війни, волонтерські організації в Україні спрямували свої зусилля на створення штабів допомоги, фондів та платформ, які займаються збором коштів на допомогу нашій армії та всім, хто постраждав від війни. Нині вбачаємо різні види волонтерства: пасивні, наприклад, це ті громадяни які донатять на різні збори, та активні, які безпосередньо приймають в цьому участь, а саме, закупають необхідне обладнання, привозять його з-за кордону, речі, їжу, шукають потрібних спеціалістів. Сотні тисяч українців приєдналися до волонтерського руху: допомагають у гуманітарних штабах, плетуть маскувальні сітки, закупають амуніцію, донатять на ЗСУ тощо. Сила народної підтримки виявилася настільки потужною, що соціальними мережами почали ширитися жарти, мовляв, українці можуть назбирати не лише на Байрактари, а й на космічний корабель.

Звісно, за народною підтримкою стоїть велика робота окремих організацій, які винаходять нові способи залучити українців до волонтерства, координують кошти, які надійшли, та скеровують їх на потреби армії та не тільки. Декілька прикладів українських волонтерських організацій, які допомагають нашій армії: фонд «Повернись живим», який активно функціонує ще з 2014 року, а в перші

дні війни на його рахунок небайдужі українці надіслали 48 млн гривень. Мета цієї організації полягає у постачанні технологій, тренінгів, закупівлі тактичного обладнання для наших воїнів: тепловізорів, засобів захисту, квадрокоптерів й автівок, засобів розвідки та вогневої протидії, щоб допомогти врятувати життя українців, а нашим воїнам — захищати Україну і кожен небайдужий активно долучається до зборів цього фонду [6]. «Благодійний фонд Притули» який розпочав свою волонтерську діяльність у 2020 році, він як і раніше активно допомагав армії. [7]. Найгучнішим збором коштів від фонду Притули став збір на легендарні безпілотники Байрактар та покупка Супутника ICEYE, який вже допомагає ЗСУ для планування нових воєнних операцій, щоб ефективніше нищити ворога. Також, фонд Притули працює зі Sternenko і вони разом збирають кошти на дрони, як прості, так і морські, на бойові машини, безпілотники та інше.

Фонд – «UNITED 24» — це донат одним кліком з будь-якої точки світу. Запустив цю ініціативу президент України Володимир Зеленський. Усі зібрані кошти вони направили на такі важливі напрямки: як підтримку ЗСУ, медичні й гуманітарні потреби цивільних, відновлення інфраструктури в регіонах. Тож, на сьогодні є багато як великих так і малих волонтерських організацій, які скеровують свою діяльність на допомогу ЗСУ та населенню.

Існує громадська ініціатива щодо одноразових благодійних внесків, коли не реєструють власних організацій та збирають кошти на особисті картки. Так група ЮЛ-201 – спеціальність «Політичне лідерство» КНЕУ імені Вадима Гетьмана, також вирішила організувати вітання на День захисників і захисниць України для знайомих і друзів, що сьогодні в ЗСУ. Перед тим як розпочати збір коштів на вітання, студенти зв'язались з одним із батальйонів, який перебуває на передовій, на Сході нашої країни. Під час розмови, стало відомо що є потреба у сонячній батареї «EcoFlow110w Solar Panel». Тому студенти поширили клич у соціальних мережах про збір коштів на потреби ЗСУ, де було зазначено кому і на що підуть зібрані кошти. За зібрані кошти ініціативна група придбала сонячну батарею, теплі шапки і шкарпетки, дощовики поло, а ще моторну оливу, каву, чай та різні смаколики. Студентами було написано листи з побажаннями та

подякою нашим військовим, які були вкладені до посилки. Захисники були раді отримати потрібну допомогу та згодом відеозверненням подякували за це. Так, майбутні політологи проявили участь у громадській ініціативі та у волонтерстві, дбаючи про країну та про її захисників, просуваючи шлях до перемоги своєю турботою.

Нашими студентами було написано листи з побажаннями та подякою нашим військовим, які я роздрукувала та поклала до посилки.

Підсумовуючи можна сказати, що від початку війни в Україні у зв'язку з російським вторгненням, нашої армії та цивільному населенню допомагають багато країн світу. Світ допомагає гуманітарно, фінансово, зброєю, громадяни багатьох країн стають пліч о пліч з нашим військом для протистояння російській агресії. Волонтерська діяльність в сучасних умовах спрямована на пом'якшення або розв'язання соціальних проблем, які не завжди вирішує держава. Особливо це актуально в умовах війни, коли важливі не суми внесків, кількість продуктів, послуг, а саме потреба співчувати, допомагати, підтримувати одне одного для прискорення перемоги України, для порятунку мирних громадян.

Список використаної літератури

1. Волонтерський рух в Україні як нова форма взаємодії влади і громадянського суспільства.

<https://ipiend.gov.ua/publication/volonterskyj-ruk-h-v-ukraini-ia-k-nova-forma-vzaiemodii-vlady-i-hromadianskoho-suspilstva/>

2. Ansell C. Collaborative governance in theory and practice / C. Ansell and A. Gash // Journal of Public Administration Research and Theory. – 2008. – №18. – С. 543–571.

3. <https://babel.ua/profit/77389-ya-hochu-buti-volonterom-pid-chas-viyni-z-chogo-pochati-treba-reyestrivati-yakus-organizaciyu-yaku-krashche-a-mozhna-prosto-zbirati-groshi-na-kartu-poyasnyuye-yurist>
4. «Благодійність у часи війни» <https://www.prostir.ua/event/prezentatsiya-doslidzhennya-blahodijnist-u-chasy-vijny-vid-zagoriy-foundation/>
5. Отримай підтримку від своїх під час війни <https://veteranhub.com.ua/>
6. Повернись живим. <https://savelife.in.ua/>
7. Благодійний фонд Сергія Притули <https://prytulafoundation.org/>

Дроздюк Я.О., аспірант
Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова

ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ЧАСТИНА СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день існує потреба розвитку досліджень проблем війни та збройних конфліктів, їх аналіз з позицій сучасної політології, права, міжнародних відносин, національної безпеки, соціології, психології, філософії, антропології та інших суміжних наук.

Тема гібридної війни висвітлюється у працях науковців Національного інституту стратегічних досліджень (В. Бегми, В. Горбуліна, О. Їжака, Б. Парахонського, О. Резнікової, Г. Яворської та інших), Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАНУ (О. Зорич, О. Калакури, Н. Кочан, О. Рафальського та інших), Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАНУ (Горбатенко В., Кресіної І., Сосніна О, Шемшученко Ю. та ін.). Значний внесок у дослідження гібридної війни зробили: Андрієвський Т., Антонович М., Кудряченко Ю., Е.Магда, Онофрійчук А., Оболенська Т., Стойко О., Пирожков С., Шемаєв В. та інші науковці. Це також важлива проблема і для світової науки, а трактуючи центральні поняття, пов'язанні з гібридною війною, вже традиційно звертаємося до західних дослідників (F. Hoffman, Jon Mc. Cuen, M. Bond, Brian J. Donlon, Brian P. Fleming, J. Stowell, R. Killebrew). Згадані автори присвятили напрацювання сутності, стратегії,